

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

УТВЪРЖДАВАМ:

МИНИСТЪР

ЛИЛЯНА ПАВЛОВА

**МЕТОДИЧЕСКИ НАСОКИ
ЗА РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАНИ ПЛАНОВЕ ЗА
ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ
ЗА ГРАДОВЕТЕ ОТ НИВО 4, СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНАТА КОНЦЕПЦИЯ ЗА
ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ДО 2025 Г**

София,
октомври 2012г.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	3
1.1. Интегрирано планиране и устойчиво развитие на европейските градове	3
1.2. Национална и регионална рамка на интегрираното планиране	3
1.3. Същност на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) за градовете от ниво 4	4
1.3.5. Разграничаване с Общ устройствен план на града (ОУП):	4
1.3.6. Разграничаване с Общинския план за развитие (ОПР):	4
1.4. Структура и съдържание на ИПГВР	5
1.4.1. Увод	5
1.4.2. Целеви и проблемен анализ на настоящата ситуация	5
1.4.3. Стратегия и цели на плана	6
1.4.4. Списък с проектни предложения и предпроектни проучвания към тях	7
1.4.5. Управление на реализацията/прилагането на плана	7
1.4.6. Приложения	7
1.5. Принципи изисквания към ИПГВР	7
1.6. Области на интегрираното планиране за устойчиво градско развитие	8
1.6.1. Икономическо развитие, чрез:	8
1.6.2. Социална интеграция, чрез:	8
1.6.3. Околна среда, чрез:	8
1.6.4. Качествена градска среда чрез:	9
1.6.5. Достъпност чрез:	9
1.6.6. Самоуправление чрез:	9
2. ОРГАНИЗИРАНЕ РАЗРАБОТВАНЕТО НА ИПГВР И НЕГОВИТЕ СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ	9
2.1. Разработване на Целевия и проблемен анализ	9
2.2. Стратегия и цели на ИПГВР	10
2.3. Организация на разработването на ИПГВР и включените в него проекти	10
2.4. Оценка и одобряване на ИПГВР	12
3. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ИПГВР	14
3.1. Общи положения	14
3.2. Индикатори за наблюдение и оценка на реализацията на ИПГВР	14
3.3. Наблюдение и оценка на реализацията на ИПГВР	14

Приложения:

Приложение № 1: Матрица-бюджет на индикативен списък на проектите

Приложение № 2: Примерна програма за реализация на ИПГВР

Приложение № 3: Терминологичен речник и използвани съкращения

Настоящите Методически насоки (по-нататък „Насоките“) се издават на основание на чл. 17, т. 9 от Закона за регионално развитие и имат за цел определяне на унифицирани процедури за възлагане, изработване, оценка, одобряване и прилагане на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) за градовете от ниво 4, съгласно Националната концепция за пространствено развитие на Република България до 2025 г..

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1. Интегрирано планиране и устойчиво развитие на европейските градове

1.1.1. В документите, приети на Неформалната среща на министрите, отговарящи за развитието на градските райони и териториалното сближаване от 24-25 май 2007 година - Териториален дневен ред на Европейския съюз и Лайпцигска харта за устойчиви европейски градове - министрите се ангажират *„да използват инструментариума на интегрираното развитие на градските райони и свързаното с това управление за прилагането му и за тази цел да създадат необходимата рамка на национално равнище“*. Лайпцигската харта представя 2 главни цели:

- *По-широко използване на подходите на политиката за интегрирано развитие на градските райони;*
- *Специално внимание трябва да се отдели на необлагодетелстваните, изостаналите зони/части в рамките на града.*

1.1.2. В Декларацията от Толедо, приета на неформалната среща на министрите отговорни за градското развитие на 22.06.2010г. в Толедо, се посочва, че важно условие за подкрепа на водената от ЕС политика за градско развитие и в следващия програмен период 2014-2020г. ще бъде приемствеността. Интегрираният подход в областта на градското развитие е задължително изискване при получаване на подкрепа от финансовите инструменти от Европейския съюз за периода 2014-2020 г..

1.1.3. Политиката за интегрирано развитие на градските райони е процес, при който се координират пространствените, секторни и времеви аспекти на основни области от градското развитие. Тя е основна предпоставка за реализирането на стратегията на Европейския съюз за устойчиво развитие.

1.1.4. Интегрираното развитие на градовете се реализира чрез интегрирани планове за градско възстановяване и развитие, с които се осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинирани цели с използване на специфични финансови инструменти. Тези планове се разработват от местните администрации на много широка обществена основа с непосредствено участие и ангажиране, както на икономическите оператори и професионалните сдружения, така и на всички заинтересовани структури на гражданското общество, специфични обществени групи и на населението като цяло.

1.1.5. Чрез интегрираните планове се получава максимален ефект от съвместното използване на ресурси от различни източници при навременното включване на ведомства, компании и организации, имащи отношение към градското развитие.

1.2. Национална и регионална рамка на интегрираното планиране

1.2.1. Държавната политика за регионално развитие е насочена към създаване на условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на районите и общините (чл. 2 от Закона за регионалното развитие).

1.2.2. Националната концепция за пространствено развитие определя групата на градовете за целенасочена държавна подкрепа за устойчиво и интегрирано градско развитие, в това число градовете от ниво 4, за които именно са приложими настоящите методически насоки.

1.2.3. ИПГВР за градовете от ниво 4 се разработват на базата на наличните стратегически документи, вкл. действащите устройствени планове и схеми (наричани по-нататък общо „стратегически документи“), както и на базата на националните, регионални и общински секторни стратегии и програми, като допринасят за реализацията на заложените в тях стратегически и специфични цели, приоритети и мерки.

1.3. Същност на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) за градовете от ниво 4

1.3.1. Съгласно Закона за регионално развитие (ЗРР), „Интегриран план за градско развитие“ е план за икономическо и социално развитие или възстановяване на населено място - град или част от него, разработен за прилагането на оперативна програма "Регионално развитие", както и на други оперативни програми, финансиращи проекти в градовете".

1.3.2. ИПГВР представлява съвкупност от свързани във времето и пространството проекти, действия и инвестиционни намерения, които се прилагат в рамките на строителните граници на градовете от ниво 4. Той интегрира политики и обединява разнородни участници за тяхното съвместно провеждане, като допринася за реализация на визията и стратегията за развитие на града, респективно конкретни приоритети на развитието, определени в действащите стратегически документи.

1.3.3. ИПГВР цели трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на дадена градска територия, чрез интеграция на всички дейности в плана по такъв начин, че взаимовръзката между отделните елементи да има такава синергия, че цялостното въздействие на плана да превишава сбора от въздействието на отделните му съставни части, ако те бъдат осъществени поотделно.

1.3.4. Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие за градовете от ниво 4 се изработват за целия град. Решението на Общинския съвет се взема на базата на визия за социално-икономическо развитие, третираща цялостното развитие на града.

1.3.5. Разграничаване с Общ устройствен план на града (ОУП):

- *Времево:* Докато ОУП е документ с дългосрочна визия за развитие от минимум 20 години напред, ИПГВР е средносрочен планов документ.
- *Териториално:* Докато ОУП дава всеобхватна стратегическа визия за развитие на целия град и по тази причина разглежда проблематиката на макрониво, ИПГВР следва да бъде разработен като програмен документ, който да съдържа конкретни параметри за развитието на града, да съдържа конкретни инвестиционни предложения и да планира ресурсната обезпеченост на изпълнението.

1.3.6. Разграничаване с Общинския план за развитие (ОПР):

- *Времево:* ОПР е средносрочен планов документ и може по време да съвпада с времевия хоризонт на ИПГВР.
- *Териториално:* ОПР действа на територията на цялата община, включваща всички населени места, за разлика от ИПГВР, който се разработва за територията в рамките на строителните граници на града.

1.4. Структура и съдържание на ИПГВР

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие има долуописаната примерна структура и съдържание:

Увод

Част I-ва - Целеви и проблемен анализ на настоящата ситуация

Част II-ра - Стратегия и цели на плана

Част III-та - Управление на реализацията/прилагането на плана

Приложения

1.4.1. Увод

Уводът включва общо представяне на предназначението на ИПГВР, поставено в цялостния политически и правен контекст, в т.ч. европейските и национални документи, изясняващи принципите и приоритетите на регионалната политика. В него се описва накратко процесът на разработването на плана и участниците, както и основните принципи, върху които е изграден.

1.4.2. Целеви и проблемен анализ на настоящата ситуация

1.4.2.1. Основна цел на анализа е идентифициране на части от градската територия, решаването на чиито проблеми изисква да бъдат прилагани инструментите на интегрираното развитие и на първо място - на интегрираното планиране.

1.4.2.2. Анализът има следното тематично съдържание, от което за всеки план се прилагат подходи на работа в зависимост от конкретните условия в общината/града:

- Обща характеристика на града, общината.
- Демографски параметри и политика по човешките ресурси на ниво община и град.
- Икономическо развитие, вкл. инвестиционна активност.
- Социална сфера с акцент върху предоставянето на социални услуги и проблеми на „включването“ на изолирани/маргинални социални групи.
- Културно-историческото наследство.
- Държавно управление, неправителствен сектор, обществен ред и сигурност.
- Околна среда.
- Селищна мрежа, устройство и изграденост на градската среда.
- Жилищен сектор.
- Техническа инфраструктура, вкл. комуникационно-транспортна система.

• Влияние върху градското развитие на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината.

• Инвентаризация на актуални проектни идеи, разработени проекти, вкл. такива получили финансиране или реализирани в последно време.

• Осигуреност на територията с действащи устройствени планове/схеми.

• Роля и въздействие на развитието на града в рамките на общината, както и в контекста на съответния район от ниво 2 като цяло.

• SWOT анализ.

• Резюме на Анализа на настоящата ситуация (*включва не повече от 5 страници*).

1.4.2.3. Анализът трябва да включва изводи относно наличието на градски територии в неудовлетворително състояние, с негативни тенденции в развитието и/или с нереализиран потенциал, решаването на чиито проблеми изисква интегриран подход.

1.4.2.4. Анализът следва да бъде ясно структуриран, да е практически насочен да извежда конкретни нужди и ограничения пред развитието и да е конкретно насочен към идентифицирането на проектни предложения и да обосновава групирането на отделни проекти в отделни интегрирани пакети от проекти.

1.4.2.5. Визия за развитието на града до 2020г.; Визията следва да представлява кратко описание на представата на общината за развитие на ключовите икономически и социални сектори в града, както и за неговото пространствено развитие към 2020 г., чиято реализация ще бъде подпомогната от Интегрирания план за градско възстановяване и развитие. Визията не следва да включва конкретни приоритети, цели и мерки, а да обоснове избора на стратегия на база анализа на настоящата ситуация.

1.4.3. Стратегия и цели на плана

1.4.3.1. Стратегия на плана - обосновка на избраната стратегия, общи и специфични цели.

1.4.3.2. Описание на плана като съвкупност от специфични цели, мерки, проекти и действия, списък на участниците (заинтересованите страни) в обществените обсъждания (*извършва се във формата на „Индикативен списък“ - вж. приложение № 2*)

1.4.3.3. Финансово осигуряване реализацията/прилагането на плана, бюджет на плана

1.4.3.4. Описание на звено/структура/организация за реализацията/прилагането на плана.

1.4.3.5. Използвани процедури на обществено/гражданско участие и партньорство при разработването на плана и мерки за осигуряване на прозрачност при изпълнението му.

1.4.3.6. Очаквани резултати от прилагането на плана, вкл. очакван синергичен ефект, положително въздействие в по-широкия обхват на общината, както и в контекста на района от ниво 2 като цяло, позитивно влияние върху хоризонталните въпроси/политики.

1.4.3.7. Резултати от екологичната оценка и от оценката за съвместимост на ИПГВР (в случай, че е приложимо) и отразяването им в окончателния му вариант

1.4.3.8. Програма за реализация на ИПГВР (вжс. приложение № 2)

1.4.4. Списък с проектни предложения и предпроектни проучвания към тях

1.4.4.1. ИПГВР следва да включва списък с проектни предложения, критерии и обосновка за тяхното групиране в интегрирани пакети от проекти;

1.4.4.2. За най-приоритетните от гледна точка готовност за реализация и важност следва да бъдат изготвени предпроектни проучвания, основаващи се на данните и изводите от анализа.

1.4.5. Управление на реализацията/прилагането на плана

1.4.4.1. Управлението на реализацията/прилагането на плана.

1.4.4.2. Индикатори за наблюдение и оценка на прилагането на плана.

1.4.4.3. Обществено участие в наблюдението и оценката на прилагането на плана и оценката на резултатите от прилагането му.

1.4.6. Приложения

1.4.5.1.Решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка по чл.14 или съответно Становище по екологична оценка по чл.26 (в случай, че е преценено да се извърши ЕО) от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.*

1.4.5.2. Решение за преценяване на вероятната степен на отрицателно въздействие по чл.18, чл.20 или съответно Решение за оценка на съвместимостта по чл.28 (в случай, че е преценено да се извърши ОС) от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.*

Други графични материали, таблици, схеми и текстове се оформят като приложения по преценка на разработващия екип.

Блок-схема на Интегриран план за градско възстановяване и развитие

1.5. Принципи изисквания към ИПГВР

1.5.1. ИПГВР трябва да бъде съобразен с принципите на устойчивото развитие на градовете и да допринася за прилагането на тези принципи в обхвата на конкретните градски територии.

1.5.2. ИПГВР трябва да спазва принципа за пространствено развитие, съчетаващ социално-икономическото и инфраструктурното развитие на градовете и урбанизираните им зони с актуалното устройствено планиране на същите.

1.5.3. ИПГВР трябва да осигури приемственост и доразвитие в посока реализация на другите стратегически и планови документи на регионалното развитие и на териториалното устройство.

1.5.4. ИПГВР трябва да постигне максимална концентрация на ресурсите и синергичен ефект.

1.5.5. ИПГВР следва да се разработва с най-широко гражданско участие, което да обхваща както населението в неговата цялост по въпросите от общоградско значение, бизнес средите, така и на специфични групи, носители на групови интереси по териториален, етнически, възрастов или друг признак, а също така и представителните структури на бизнеса.

1.5.6. ИПГВР трябва да осигури обвързаност и ефект върху хоризонталните въпроси -устойчиво развитие, равни възможности и недискриминация, опазване и въздействие на околната среда, иновации и правене на политики.

1.5.7. ИПГВР трябва да бъде разработен и прилаган в условията на прозрачност и партньорство между местните и регионалните власти, неправителствения сектор, частните инвеститори.

1.6. Области на интегрираното планиране за устойчиво градско развитие

По-долу са представени примерни области, подходящи за интегрираното градско развитие, включително такива, произтичащи непосредствено от хоризонталните въпроси, като те не изчерпват всички възможни интервенции. ИПГВР следва да обединява, респ. генерира решения на конкретни проблеми на физическата среда, функционирането на градските системи, околната среда и пр. в обхвата на града, общината, района от ниво 2.

1.6.1. Икономическо развитие, чрез:

- подкрепа за малки и средни предприятия и малки предприемачи;
- увеличаване на иновационния капацитет на града;
- стимулиране на публично-частните партньорства;
- инвестиционна подготовка на територията за бизнес и строителство;
- повишаване квалификацията на работната сила;

1.6.2. Социална интеграция, чрез:

- борба с безработицата и повишаване нивото на заетост чрез образование;
- подобряване битовите условия за уязвимите и необлагодетелстваните групи от населението;
- равните възможности и недискриминация;
- равни условия за достъп в градовете
- интеграция на групите в неравностойно положение;
- инфраструктура за повишаване сигурността;

1.6.3. Околна среда, чрез:

- опазване водата, въздуха, земята и защита от шум;

- създаване на нови паркове, зони за отдих и реконструкция на градски зелени площи;
- превенция на риска;
- енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници;
- предотвратяване и отстраняване на екологични щети;
- сметосъбиране;

1.6.4. Качествена градска среда чрез:

- обновяване на изоставени градски зони за бизнес и услуги;
- промяна и обновяване на изостанали или недостатъчно използвани зони, в съответствие с действащ устройствен план;
- повишаване качеството на важните публични пространства в градовете;
- повишаване качеството на жилищните и публичните обслужващи зони;
- създаване и/или повишаване качеството на инфраструктурата;
- за култура и отдих;
- възстановяване и поддръжка на сгради, представляващи недвижима;
- културни ценности съгласно Закона за културното наследство

1.6.5. Достъпност чрез:

- създаване и подобряване на системи за интегриран масов обществен пътнически транспорт (МОПТ) в града, общината и агломерационния ареал;
- развитие на меки форми на транспорт (пешеходство, колоездене);
- развитие на екологичен и енергоспестяващ МОПТ;
- инвестиции в технически организационни мерки за управление на МОПТ;
- подобряване техническите параметри и експлоатационното състояние на уличната мрежа и връзките ѝ с републиканските и общински пътища.

1.6.6. Самоуправление чрез:

- интегриран подход към устойчивото развитие на градовете;
- гражданско участие;
- партньорство;
- мрежи и обмяна на опит за добри практики;

2. ОРГАНИЗИРАНЕ РАЗРАБОТВАНЕТО НА ИПГВР И НЕГОВИТЕ СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ

2.1. Разработване на Целевня и проблемен анализ

2.1.1. Анализът следва да е проблемен и целенасочен. Целта на анализа е да

идентифицира градски територии в неудовлетворително състояние, с негативни тенденции в развитието и/или с нереализиран потенциал, както и зони с потенциал за икономическо развитие, в които само прилагането на комплекс от допълващи се мерки и действия може да постигне стратегическите цели.

2.1.2. Анализът на ИПГВР се разработва въз основа на вече изградена визия за социално- икономическото развитие на града, отразена в стратегическите документи, вкл. устройствените планове, както и на основата на проблеми, определени със секторните програми. Аналогичните цели, мерки и действия се групират и се идентифицират териториално. Анализът се подпомага и от наблюденията и опита от ежедневната практика на общинската администрация, разкриващи териториални и функционални проблеми и потребности, както и от инвентаризацията на съществуващи проекти и проектни идеи с обществено значение, вкл. териториалното им разпределение (концентрация). Съществено изискване към анализа е той да отразява и становищата на обществеността.

2.1.3. Допълнително проучване следва да обхване преглед на проблемите и връзките на града в рамките на по-широката територия на общината и областта, както и връзките с прилежащите му селски територии.

2.1.4. Анализът следва да завърши с обоснована визия за развитие на града до 2020 г.

2.2. Стратегия и цели на ИПГВР

2.2.1. Целта на интегрираните планове за градско възстановяване и развитие е да подпомогнат осъществяването на визията за развитието на града, чрез реализация на проекти в градски територии в неудовлетворително състояние, с негативни тенденции в развитието и/или с нереализиран потенциал, с привличане и координирано управление на разнородни инвестиции.

2.2.2. Стратегията на ИПГВР определя начина, по който в рамките на общата визия за развитието на града ще се преодолеят несъответствията и изоставането на градски територии и подсистеми, включително такива със социални проблеми, или ще се реализират ресурси с потенциал за удовлетворяване на потребности от общоградско значение за постигане на тази визия.

2.2.3. Стратегията на ИПГВР включва и насоки за осигуряване на съответствието на плана със стратегическите документи, отчитайки взаимното им синхронизиране и допълване, ако такова се налага.

2.2.4. Стратегията на ИПГВР се обосновава, като се посочва каква конкретна част от визията за развитие на града ще бъде подпомогната, включително кои приоритети ще бъдат постигати, отнесено към действащите стратегически планови документи от всички нива, включително секторните стратегии.

2.3. Организация на разработването на ИПГВР и включените в него проекти

2.3.1. Основни структурни елементи на ИПГВР са проектите. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признаци, с общо финансово управление и предвиден единен синергичен ефект. Предвидената интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране по

различни оперативни програми или от други източници.

2.3.2. Органът отговорен за разработване на ИПГВР е Кметът на съответната община. ИПГВР се изработва от общинските администрации и/или като се привличат експерти и консултантски екипи и се осигурява обществено участие. Необходимо е включването на обществени и браншови организации, партньорства, публични процедури и обществени обсъждания във всички фази на изработване и прилагане на плана.

2.3.3. При разработване на ИПГВР се създава следната организация:

2.3.4. Общинският съвет взема решение за изработване на ИПГВР по предложение на кмета на общината. Решението на общинския съвет се обявява публично и чрез информационна кампания се приканва обществеността да представи своите становища и идеи. Общинският съвет следва да вземе решение и за финансиране на ИПГВР, тогава когато ИПГВР се финансира от общинския бюджет.

2.3.5. Със заповед на кмета се сформира работна група, която отговаря за подготовката, изготвянето и одобряването на ИПГВР. Кметът носи отговорност за цялостната организация и действията по изготвянето на ИПГВР. Организационната концепция на работните групи е, че в тях са представени максималният брой заинтересовани страни, а за останалите се осигурява непрекъснат публичен достъп за информация и възможност за излагане на становища на всички етапи от разработването и реализацията на ИПГВР. Работните групи могат да функционират по време на кандидатстването за финансиране за изработка на плана и по време на изработването му, ако планът бъде финансиран.

2.3.6. Кметът определя начина за изработване на ИПГВР - със собствен капацитет и/или с привличане на външни експерти или консултантски фирми, като в този случай организира провеждането на обществена поръчка, в съответствие с изискванията на Закона за обществените поръчки (ЗОП) и съпътстващата го нормативна уредба.

2.3.7. Работната група определя етапите, практическите действия и приема програма - график за изработването на ИПГВР.

2.3.8. Възможните финансови източници за реализация на ИПГВР са, както следва:

- *Безвъзмездна финансова помощ по Структурните и Кохезионния фондове;*
- *Общински бюджет;*
- *Републикански бюджет;*
- *Национални програми;*
- *Частни инвестиции;*
- *Други източници - ; инструменти за финансов инженеринг от типа JESSICA и JEREMIE;*

2.3.9. Проектът на ИПГВР представя съответното звено/структура/организация за управление и реализация на ИПГВР.

2.3.10. Проектът на ИПГВР включва програма за реализация, чието съдържание и структура са представени в Приложение № 2.

2.3.11. Успоредно с работата по ИПГВР кметът на общината уведомява МОСВ/съответната РИОСВ за разработването му и ако това бъде изискано, възлага извършване на екологична оценка (ЕО) и оценка за съвместимост (ОС). Средствата за финансирането им се осигуряват заедно с тези за изработване на ИПГВР. Изготвянето им се извършва от независими експерти, при спазване на изискванията на ЗОП, ЗООС и ЗБР. Това не отменя задължението за инвестиционните проекти, включени в ИПГВР, да се извършват законово установените екологични оценки, респ. ОВОС, за всеки проект поотделно.

2.3.12. По заповед на кмета на общината се провежда обществено обсъждане на проекта за ИПГВР в тази фаза и на ЕО в случаите, в които такава е изисквана.

2.3.13. По преценка на работната група, постъпилите предложения и препоръки се отразяват в проекта за ИПГВР и по предложение на кмета общинският съвет приема и одобрява ИПГВР. Цялата документация на ИПГВР е публична, включително протоколите от обсъжданията и срещите на работните групи.

2.3.14. За ИПГВР, финансирани по *Приоритетна ос 5. „Техническа помощ“* на ОПРР, се следват Изискванията за кандидатстване публикувани при обявяването на съответната схема за безвъзмездна финансова помощ.

2.3.15. Всички действия след сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ подлежат на оперативен мониторинг, като техническото наблюдение и финансовият контрол се извършват от УО на ОПРР.

2.3.16. Бенефициентът отговаря за всички свои действия пред институциите, които участват в системата на одитната пътека - Управляващ орган, Сертифициращ орган, Звено за вътрешен одит, Одитиращ орган и служби на ЕК, както и пред Европейската Сметна палата и Европейската служба за борба с измамите. Бенефициентът спазва и всички други условия, неупоменати в настоящите насоки, но определени в поканата за участие по приоритетна ос 5 и в подписания договор за разработка на ИПГВР.

2.3.17. Основни информационни източници за разработването на ИПГВР са действащите стратегически и оперативни програмни и планови документи на национално и регионално ниво и главно местните стратегически и оперативни документи, вкл. оценките и отчетите за изпълнението. Особено ценна информация може да се получи и от проекти, реализирани или в процес на реализация на общинската територия, както и на територията на агломерационния ареал.

2.3.18. Освен официалната статистическа информация, конкретна информация, вкл. за по-ниските териториални нива (райони, зони, квартали) следва да се черпи, освен от собствените служби на общината, още и от териториалните структури (регионални и общински) на министерствата на труда и социалната политика, околната среда и водите, регионалното развитие и благоустройството, транспорта, здравеопазването, образованието и науката и др.

2.3.19. С полезна информация разполагат местните представителни структури на бизнеса (браншови структури) и неправителствените организации, участващи и/или партниращи в разработването на ИПГВР.

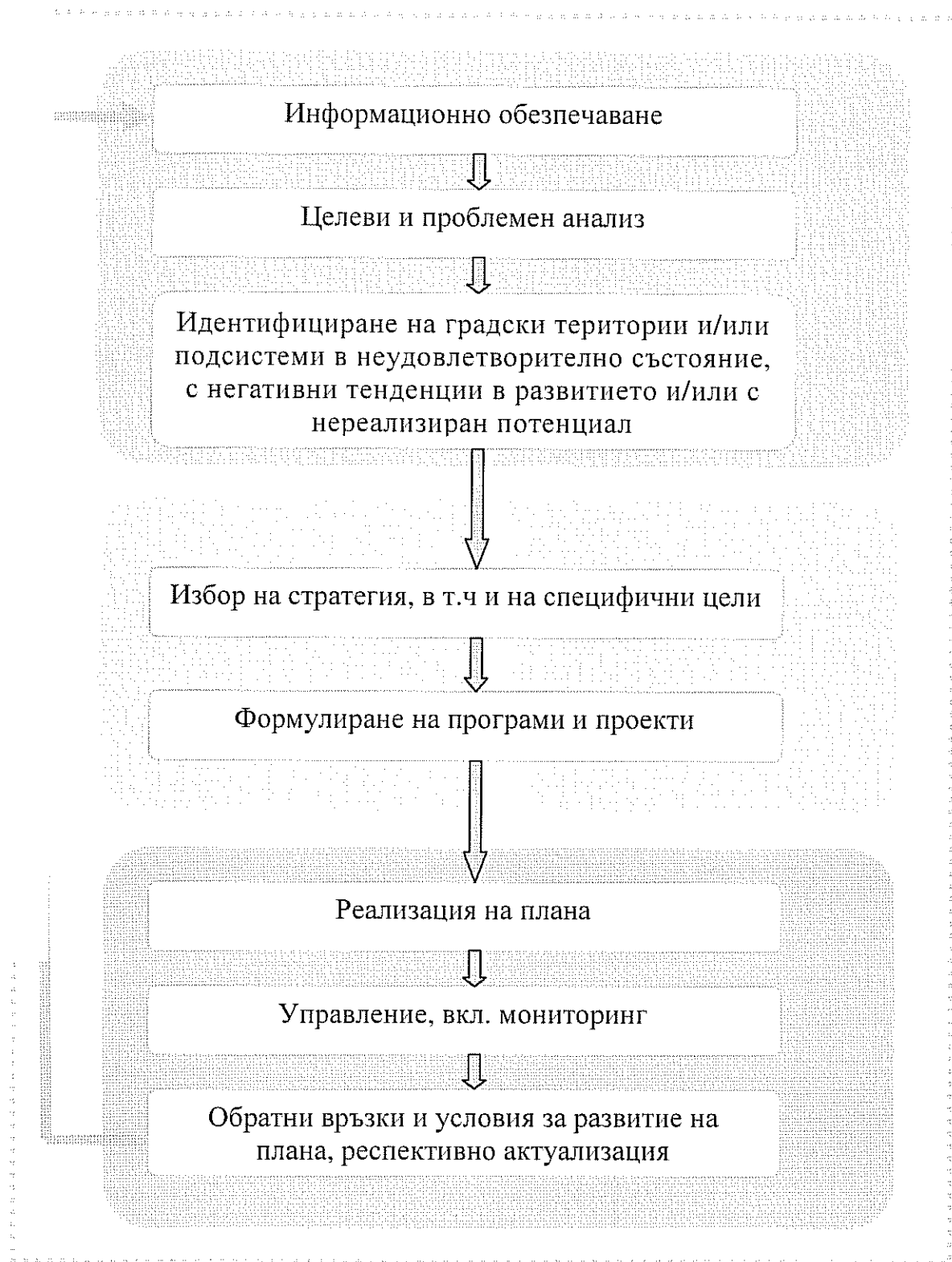
2.4. Оценка и одобряване на ИПГВР

2.5.1. ИПГВР се одобряват от Общинския съвет. ИПГВР съфинансирани в

рамките на Приоритетна ос 5 от ОПРР се одобряват и от Управляващия орган на ОПРР, при съблюдаване критериите за оценка заложиени в Изискванията за кандидатстване.

2.5.2. За оценка на ИПГВР се прилагат критерии за допустимост и приемливост;

УО на ОПРР определя срок за отстраняване на несъответствия и недостатъци на ИПГВР по тази точка.

3. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ИПГВР

3.1. Общи положения

Реализацията на ИПГВР се осъществява чрез изпълнението на пакет/комплекс от проекти, които са елемент на одобрения ИПГВР (независимо дали се финансират със средства от СФ, КФ или други източници).

3.2. Индикатори за наблюдение и оценка на реализацията на ИПГВР

Индикаторите за реализация на ИПГВР, се конкретизират в програмата за реализация. Индикаторите са следните видове:

➤ **индикатори, произтичащи от очакваните резултати, с които се измерват положителните изменения в градската среда с пряк принос за повишаване качеството на живот** - подобрени инфраструктурни елементи, обновени многофамилни жилищни сгради, брой нови/реконструирани/ремонтирани социални жилища, повишено качество на публичната и работната физическа среда, подобрена достъпност, увеличени зелени площи и др. мерки, подобряващи екологическите условия, увеличаване на заетостта, увеличен брой на икономическите субекти, настанили се в града, повишен инвестиционен интерес, респ. повишена пазарна цена на недвижимата собственост, икономисана топлинна и електроенергия (MWh) от прилагането на мерки за енергийна ефективност и т.н.;

За измеримост на резултатите и на постигнатите промени индикаторите за постигнатите резултати се съпоставят със състоянието преди реализацията на ИПГВР.

➤ **индикатори, свързани с използваните ресурси, при което се отчита синергичния ефект** - като икономия на труд, оборудване и финанси, площ (ха) на новоусвоените терени в реновирани производствени зони, брой новоразкрити работни места в обновени производствени територии и/или в новосъздадени производствени зони, брой публични обекти с улеснен достъп за лица с увреждания и т.н.;

➤ **индикатори, свързани с въздействието върху развитието на територията** - увеличена посещаемост, ръст на инвестициите и новосъздадени (разширени) икономическите активности, нови работни места, увеличена производителност, повишено качество на здравно обслужване, социални грижи, образование, култура, интегриране на групите в неравностойно положение, *относителен дял на населението на града, положително засегнато от реализираните проекти в ИПГВР*, нарастване на частта от населението, облагодетелствувано от подобрен транспортен достъп, нарастване на частта от населението, ползващо МОПТ за ежедневни пътувания (%), нарастване броя на лицата с физически увреждания, ползващи МОПТ за ежедневни пътувания (%), относителен дял на територията (от общата територия на града/общината), придобила повишено качество на публичната и работната физическа среда и т.н.

➤

3.3. Наблюдение и оценка на реализацията на ИПГВР

3.3.1. Наблюдението на реализацията на ИПГВР включва:

- разглеждане на индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- периодичен преглед на постигнатия напредък в изпълнението на плана;
- разглеждане на резултатите от изпълнението на проектите и степента на

..... постигане на стратегията на плана, в т.ч. и по отношение на .....
..... хоризонталните въпроси (политики);

- установяване и очертаване на тенденции, проблеми с особена важност, ограничители, перспективи за развитие;
- разглеждане на резултатите от междинната оценка, ако е приложимо;
- разглеждане на предложения за преразпределение на средствата по проектите;
- финансов одит;

3.3.2. Кметът на общината ежегодно представя на общинския съвет доклад за хода на изпълнението на ИПГВР и за постигнатите междинни резултати по проекти и като цяло.

3.3.4. Прозрачност и паралелен контрол по реализацията на плана се осигурява чрез обществено участие, което може да се осъществи чрез:

- самостоятелна паралелна процедура с обществен комитет, на който се предоставя непрекъснато цялата информация за хода на реализацията;
- участие на представители на обществеността в работната група на ИПГВР, а ако проектите са повече - с участие на представители на обществеността във всяко от организационните звена/екипи по управлението им.

***

Съгласували:

Николай Нанков..... 22.10.2012.
Заместник-министър на регионалното развитие
и благоустройството

Добромир Симидчиев..... 22/10/2012
Заместник-министър на регионалното развитие
и благоустройството

Лидия Станкова..... 19.10.2012.
Директор на дирекция „УТ“

Ирина Захариева..... 19.10.12г.
Главен директор на ГД „СПРРАТУ“

Деница Николова..... 19/10/12
Главен директор на ГД „ПРР“

Снежина Славчева..... 18.10.12
Заместник-главен директор на ГД „ПРР“

Мария Станевска..... 18/10/12
Началник на отдел „ИПП“, ГД „ПРР“

Изготвил:
Иван Попов..... 18.10.12.
началник на отдел „ПОИП“, ГД „ПРР“

**МЕТОДИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАНИ ПЛАНОВЕ ЗА ГРАДСКО
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

**МАТРИЦА - БЮДЖЕТ
НА ИНДИКАТИВНИ СПИСК НА ПРОЕКТИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ,
ВКЛЮЧЕНИ В ИНТЕГРИРАНИЯ ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ**

София, октомври 2012 г.

Матрица - Бюджет
на Индикативния списък на проектите и дейностите,
включени в интегрирания план за градско възстановяване и развитие

Проекти		Размер на инвестициите (в хил. лв.)																	
		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операц.)* ****	Проектна готовност (вид на проекта)**	Срок на изпълнение (календарен период Месеци), включващ проектното осигуряване, процедурите по възлагане и времето за реализация	Процедури по ЗОП (вид)***											В т.ч.	Забележка		
		6	7	8	9	10	11	12	13	14	15								
		Общо за проекта	Други средства от СФ, КФ	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства*****	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвест. фондове	Частни инвеститори	Други донори	Дарения								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			15	16
Проект 1 „...“ (наименование на проекта) общо, в т.ч.:																			
Дейност 1.1. „...“																			
Дейност 1.2. „...“																			

[illegible]

Белешки:

* В колонна 2 се изписва кодът на операцията по съответна ОП

В колонна 3 се описва проектната готовност с вида на проекта (идеен, технически, работен проект или в процес на изработване или на възлагане)

изработване или на възлагане;
*** В колоната 5 се описват броят и видът на процедурите по ЗОГ/НВМОП – за избор и възлагане на проектирането; за избор на изпълнител на СМР; за доставка на оборудване и др. Това е задължително в случаите, когато проектите се финансират с публични средства а когато това е с частни инвестиции – по предложение на съответния донор.

**** При финансиране на собствен (финансиран изцяло – на 100% от общинския бюджет) проект или инвестиционна програма се попълва само колоната 9.

**МЕТОДИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА
ИНТЕГРИРАНИ ПЛАНОВЕ ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

**ПРИМЕРНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ
НА ИПГВР ЗА ГРАДОВЕТЕ ОТ НИВО 4**

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Анотация
2. Индикативен списък на програмата
3. Оперативен план
4. Бюджет
5. План - график за реализация на проектите в зоната за въздействие
6. Управление и контрол Таблици № 1., 2., 3,4.

София, октомври 2012 г.

В рамките на ИПГВР за градовете от ниво 4 се разработва пакет от проекти, всеки от които се състои от дейности. Проектите могат да се групират, като тези групи условно могат да се наричат „група проекти“.

Програмата за реализация като компонент на ИПГВР представлява формално документно изложение на планирането, финансирането и управлението на проектите и дейностите, включени в ИПГВР. Проектите могат да бъдат инвестиционни и неинвестиционни.

Програмата за реализация се състои от следните раздели: анотация, индикативен списък, оперативен план, бюджет, управление и контрол. Настоящата програма е примерна:

1. Анотация

Анотацията на програмата за реализация е извадка от стратегическия раздел на интегрирания план за градско възстановяване и развитие. В конкретния случай анотацията обхваща следните аспекти:

1.1. Предмет на програмата за реализация е реконструкция на жилищна зона в град ХХХ. Пакетът от проекти включва многофамилни жилищни сгради, изградени по системата ЕПЖС, построени през 19.. година и територията, очертана около тях съгласно схема № Х към интегрирания план. В обхвата на интегрирания пакет от проекти живеят ХХХ жители със стандарт на живот около 25% по-нисък от средните показатели за общината.

1.2. Специфичната цел на ИПГВР, която ще бъде подкрепена с конкретния пакет от проекти е постигане на интегрирана жилищна среда с максимален набор от функции и качество на живот както вътре в жилищата, така и в прилежащата им среда и принос за устойчивото развитие чрез повишаване нивото на енергийна ефективност на жилищните сгради и икономия на енергия.

1.3. За постигане на специфичната цел са представени проекти, разделени в две групи. Тези групи включват проектите, които третираят съответно обновяването на многофамилните жилищни сгради и подобряването на физическата среда в междублоковото пространство, непосредствено прилежащо на сградите. Ще се постигне стандарт и по отношение на хоризонталния въпрос за достъпа на хора с увреждания както до жилищата, така и в общественото пространство около жилищата.

1.4. Очакваните резултати от реализацията на тази група проекти от интегрирания план са, както следва:

- Рехабилитация на Х многофамилни жилищни сгради.
- Х% икономия на енергия от повишаване нивото на енергийна ефективност на ХХ жилища.
- Осигуряване на достъп за хора с увреждания
- Реконструкция на $X \text{ м}^2$ съществуващи паркови площи и ново озеленяване на $XX \text{ м}^2$

- Построяване на X нови детски площадки.
- Рехабилитация на X м" алеи и XX м" тротоари.
- Строеж на нов атракционен център.

2. Индикативен списък на програмата за реализация

Индикативният списък на програмата за реализация включва проектите и дейностите, предвидени в ИПГВР, с общи параметри като проектна готовност, размер на инвестициите, източниците за финансиране и операциите от оперативните програми, към които съответните проекти имат отношение. В конкретния пример индикативната таблица има вид съгласно таблица № 1 в края на това приложение.

3. Оперативен план

Оперативният план описва проектите и съставлящите ги дейности като последователност с календарен график. Описват се всички действия, необходими за реализацията - от проектирането до реалната организация на строителството.

Проектите на частни инвеститори се включват в графика, за да може да се съгласуват по време с другите мероприятия и да се търси синергичен ефект чрез споделяне на ресурси.

В оперативния план се предвиждат и действия по управлението на реализацията.

Структурата на оперативния план е основа за бюджета по дейности.

Примерно съдържание на оперативен план за един проект е представено в таблица № 2 в края на това приложение.

4. Бюджет

Бюджетът се разработва на ниво проект и тези бюджети се интегрират на ниво програма за реализация на ИПГВР. Бюджетите на ниво група проекти се обобщават в матрица - бюджет на интегрирания план съобразно матрицата, показана в Приложение №2.

Ако проектът се финансира чрез Структурните фондове или друг финансов инструмент на ЕС, бюджетът на съответния проект се прави по матрица, указана в съответната покана за участие.

В бюджета се указва кой се разпорежда със средствата.

Бюджетът се прави по тримесечия, по години и сумарно. Бюджетът на ниво проект се прави по дейности, като се включват и дейностите по управление на проекта. Примерен бюджет на ниво проект по дейности е показан в таблица № 3.

5. План - график за реализация на проектите в зоната за въздействие

Попълва се таблица № 4 в края на това приложение, представяща план-график на изпълнение на проектите в ИПГВР за периода до 2020г.

6. Управление и контрол

Програмата за реализация за ИПГВР се управлява от (да се посочи подходяща структура, организация, чието управление ще гарантира устойчивост на ИПГВР), която се намира на адрес град XXX.

Да се опише схемата на управление на ИПГВР, както и механизмът на контрол върху реализацията на ИПГВР и постигането на заложените индикатори.

Таблица № 1. Примерен индикативен списък за групи от проекти в град ХХХ, включени в ИПГВР

Проекти и дейности	Отношение към подпомагателните операции на съответна ОП	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Забележка									
																	Общо за проекта	В това число:							
																		Други средства от СКФ	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републичански бюджет	Национални фондове	Други инвест. фондове	Частни инвеститори	Други донори
1	2																								
Група проекти 1.: Обновяване на многофамилни жилищни сгради в т.ч.																									
Проект 1.1.: Ремонт на покриви, подмяна на хидроизолация, вертикална инфраструктура и фасадна дограма																									
Дейност 1.1.1: блок №1																									
Дейност 1.1.2: блок №2																									
Дейност 1.1.3: блок №3																									
1																									
Проект 1.2: Изпълнение на външна																									

Таблица № 2. Примерен оперативен план за **проект**: Благоустрояване и обзавеждане на междублокови пространства от **група проекти 2**: Подобряване на физическата среда на зона, застроена с многофамилни жилищни сгради

Дейности по проект 2.2.	Отговорник	Стойност, лева	Месечен график за 20.... година											
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Дейност 2.2.1: Реконструкция на парк и създаване на нови зелени площи, вкл. следните действия:														
2.2.1.1. Изменение на подробния устройствен план на района														
2.2.1.2. Изработване и одобряване на проект за паркоустройство														
2.2.1.3. Разработка на проект за организация на строителството и координирането му с другите такива проекти по други подпрограми														
2.2.1.4. Провеждане на процедура за избор на изпълнител														
2.2.1.5. Реализация на инвестиционния проект (и т.н.)														
Дейност 2.2.2: Изграждане на детски площадки, вкл. следните действия: (и т.н.)														

Таблица № 3. Примерен бюджет по дейности за **проект 2.2**: Благоустрояване и обзавеждане на междублокови пространства от **група проекти 2**: Подобряване на физическата среда на зона, застроена с многофамилни жилищни сгради

Дейности по проект 2.2.	Разпоредител на средствата	Стойност, лева	Тримесечни разчети за 20....г.				Годишни разчети		
			I	II	III	IV	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Дейност 2.2.1: Реконструкция на парк и създаване на нови зелени площи, вкл. следните действия: 2.2.1.1. Изменение на подробния устройствен план на района 2.2.1.2. Изработване и одобряване на проект за паркоустройство 2.2.1.3. Разработка на проект за организация на строителството и координирането му с другите такива проекти по други подпрограми 2.2.1.4. Провеждане на тръжна процедура за изпълнител 2.2.1.5. Реализация на инвестиционния проект (и т.н.) Дейност 2.2.2: Изграждане на детски площадки, вкл. следните действия: (и т.н.)									

Таблица № 4: План-график на проектите в град XXX, включена в ИПГВР

Планирано начало на изпълнение на проектите							Месец...../година.....						
Година 1													
	Шестмесечие 1						Шестмесечие 2						
Наименование на проекта	Месец 1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Отговорно звено/организация /структура
Проект 1 (заглавие)													
Проект 2 (заглавие)													
Други проекти													
.....													
Година ...													
	Шестмесечие 3						Шестмесечие 4						
Дейност	Месец 1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Отговорно звено/организация /структура
Проект 1 (заглавие)													
Проект 3 (заглавие)													
Други проекти													
.....													
Година 2020													
	Шестмесечие						Шестмесечие						
Дейност	Месец 1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Отговорно звено/организация /структура
Проект .... (заглавие)													
Проект .... (заглавие)													
Други проекти													
.....													
.....													

**МЕТОДИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА
ИНТЕГРИРАНИ ПЛАНОВЕ ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И
РАЗВИТИЕ**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК И ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ:

Терминологичен речник

Списък на използваните съкращения и абривиатури

София, октомври 2012

ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК

Настоящият терминологичен речник включва дефиниции на ключови понятия в смисъла на използването им в Методическите насоки за разработване и прилагане на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие ИПГВР

Градска система - взаимносвързани елементи на определена жизнена дейност, която се осъществява в градското пространство, респ. регион.

Подсистема - общност от елементи, осигуряващи функционирането на дадена градска система.

Градско обзавеждане - дейности и обекти - елементи на градската среда, регламентирани в чл. 56 от Закона за устройство на територията.

Индикаттен списък - указателен списък на проектите и дейностите, включени в ИПГВР;

Индикатор - измерител на изпълнението на целите и задачите на ИПГВР.

Критерий - признак или показател, използвани за определяне на "зони на въздействие" и за оценка на ИПГВР.

Критерии за интегрираност - група признаци, отразяващи степента на обхващане в ИПГВР на приоритетните икономически, социални, екологически и устройствени теми, определени с широко гражданско участие.

Критерии за устойчивост на ИПГВР - група признаци, отразяващи устойчивост на финансирането на дейностите, траен институционален капацитет, благоприятен ефект на ниво политики.

Мярка - съвкупност от дейности, предвидени в "стратегическите документи".

Програма за реализация - формално документно изложение на планирането, финансирането и управлението на програмите, подпрограмите и проектите, включени в ИПГВР.

Проект - основен елемент на ИПГВР, предназначен за неговата реализация и осигуряване на необходимото финансиране.

Публично-частно партньорство - взаимноизгодно сътрудничество между частния и публичния (общински и държавен) сектор, създадено с цел изпълнението на проект, който традиционно се изпълнява от публичния сектор. ИПГВР използва различни форми на публично-частно партньорство - рамкови споразумения, обществени поръчки, концесии, договори за управление, отдаване под наем, лизинг и др.

Синергичен ефект - увеличаване ефективността на дейността в резултат на интеграцията на отделните части в единна система (системен ефект). Системният ефект е поява на ново качество, различно от съвкупността от качествата на съставните части на системата. Появата на системен ефект е

добър резултат от синергията. Например индустриалната зона е нещо повече от група предприятия, разположени в една територия.

Устойчиво развитие - развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да ограничава и нарушава способността и възможността на бъдещите поколения

..... да посрещат своите собствени потребности. Устойчивото развитие обединява .....
два основни стремежа на обществото:

- а) постигане на икономическо развитие, осигуряващо нарастващ жизнен стандарт;
- б) опазване и подобряване на околната среда сега и в бъдеще.

СПИСЪК
на използваните съкращения и абревиатури

ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
МОПТ	Масов обществен пътнически транспорт
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
ОБС	Общински съвет
ОВОС	Оценка за въздействие на околната среда
ОП	Оперативна програма
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма "Регионално развитие"
ОС	Оценка за съвместимост
ОУП	Общ устройствен план
ПУП	Подробен устройствен план
РИОСВ	Регионален инспекторат по околната среда и водите
СФ	Структурни фондове
КФ	Кохезионен фонд
СКФ	Структурни и Кохезионен фондове
УО	Управляващ орган

***